

ми витратами кормів на 1 кг приросту (8-9 корм. од.) за досить високого коефіцієнта трансформації енергії технологічного процесу в абсолютний приріст живої маси тварин (2,5-2,6 %) та достатнього рівня рентабельності їх відгодівлі (28-29 %).

ЛІТЕРАТУРА

1. **Медведєв А.Ю.** Теоретичне та практичне обґрунтування енергозберігаючої технології виробництва яловичини за цілорічного використання консервованих кормів: Монографія. – Луганськ: Елтон-2, 2011. – 222 [5-7] с.
2. Рекомендації по організації переходу на нову систему використання кормов в скотоводстві / Богданов Г.А., Омеляненко А.А., Кузнецов В.А., Кандыба В.Н. и др. – К.: Урожай, 1980. – 12 [1-2]с.
3. **Медведєв А.Ю.** Теоретичне обґрунтування енергозберігаючої технології виробництва яловичини за цілорічного використання консервованих кормів// Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького. Том 13 № 4 (50). Частина 3. Серія «Сільськогосподарські науки». – Львів, 2011. – 389 [202-206]с.
4. **Семак И.Л.** Интенсивный откорм крупного рогатого скота. – Л.: Колос, 1977. – 200 с.
5. **Кандыба В.Н.** Закономерности формирования мясной продуктивности молодняка крупного рогатого скота в зависимости от возраста и факторов кормления: Автореф. дис. докт. с.-х. наук. – Харьков, 1991. – 52 с.
6. **Ensminger M.E.** Feeds and nutrition/ Ensminger M.E., Oldfield J.E., Heinemann W.W. / The Ensminger publishing company, 648 West Sierra Avenue. – USA, 1990. – 1544 P.
7. Методичні вказівки до проведення оцінки біоенергетичної ефективності альтернативної енергозберігаючої технології виробництва яловичини / А.Ю. Медведєв, В.С. Ліннік. – Луганськ: Елтон-2, 2011. – 19 [4] с.

Особливості росту і розвитку овець різних м'ясних генотипів

Аннотація. Скороспелість помесних ягнят залежить, в першу чергу, від генотипу родителів. Исследования показали, что в качестве улучшающей породы при скрещивании маток днепропетровского типа асканийской мясо-шерстной породы выступают бараны-производители интенсивных мясных пород, таких как тексель и олибс, которые отличаются плодовитостью, молочностью и повышенной энергией роста. Последний показатель в сочетании с хорошей кормовой базой дает возможность получить более скороспелый молодняк с хорошими мясными качествами.

Abstract. Precocity of bred lambs depends, first of all, on the genotype of parents. Researches showed that the prepotent breed during cross of the females of the Dnepropetrovsk type in Askanian meat-woollen breed is the breed of the rams of intensive meat breeds such as teksel and olibs, which are characterized by quantity of progeny, milk productivity and higher energy of growth. The last index in combination with a good feed base enables to get more precocious young animals with good meat values.

**В. ПОХИЛ,
О. ЛЕСНОВСКАЯ.**
Дніпропетровський державний аграрний університет

Вивчення закономірностей розвитку організму з урахуванням генотипу тварин і умов середовища дає змогу значно прискорити процес удосконалення існуючих порід.

Інтенсивність росту і розвитку, а також збільшення при цьому живої маси в різні вікові періоди

мають велике значення, оскільки скоростиглий молодняк швидше досягає строку господарського використання з меншими затратами корму на одиницю приросту. За даними багатьох вчених (Шмальгаузена Н.І., 1938; Свечина К.Б., 1961; Хеммонда Д., 1937) показником повноцінного розвитку організму в ембріональний період є жива маса при народженні, яка з віком змінюється і характеризує ріст і розвиток непропорційністю і періодичністю. За динамікою живої маси з віком можна судити про інтенсивність росту, рівень

Динаміка живої маси піддослідних тварин, кг, n = 35, $\bar{X} \pm S_{\bar{X}}$

Вік, міс.	АМД	F T ₂	F Ол ₂
Баранці			
При народженні	4,3±0,25	4,7±0,29	4,5±0,38
1	12,9±0,28	13,9±0,33*	13,6±0,28*
2	19,8±0,35	20,9±0,41*	20,7±0,29*
3	25,3±0,43	27,5±0,61**	26,4±0,62**
4	28,8±0,58	32,1±0,73***	30,3±0,54**
6	34,9±0,79	39,4±0,98**	37,5±1,03*
8	42,6±1,08	48,2±1,27**	45,4±0,92*
12	52,7±1,92	62,4±2,13**	58,4±1,75*
Ярочки			
При народженні	4,3±0,23	4,5±0,24	4,5±0,26
1	12,1±0,24	13,2±0,30**	12,9±0,25
2	17,8±0,28	20,3±0,41***	19,5±0,53**
3	23,1±0,33	26,4±0,41***	25,2±0,55**
4	25,9±0,46	31,1±0,59***	29,1±0,61***
6	33,4±0,97	40,1±1,26***	37,5±1,18*
8	38,7±1,42	46,8±1,71**	43,9±1,84*
12	47,6±1,83	59,1±1,93***	55,3±2,01**

Примітка: *P<0,05; **P<0,01; ***P<0,001 порівняно з АМД

годівлі, характер обміну речовин, скоростиглість і стан організму в цілому. Тому представляє науковий і практичний інтерес вивчення особливостей росту і розвитку чистопородних і помісних овець м'ясо-вовнового напрямку продуктивності.

В окремих господарствах України з метою підвищення м'ясної продуктивності овець застосовують різні варіанти схрещування м'ясо-вовнових порід з інтенсивними м'ясними. Одними з таких порід є олібс і тексель канадської селекції, завезені в Україну в 2002 році.

Мета досліджень - вивчення росту та розвитку помісного молодняка від схрещування

маток дніпропетровського типу асканійської м'ясо-вовнової породи з баранами-плідниками інтенсивних м'ясних порід.

Експериментальні дослідження проводили на базі ТОВ «Шаролезька вівця» Новомосковського району Дніпропетровської області. В умовах господарства проведено схрещування маток дніпропетровського типу асканійської м'ясо-вовнової породи з баранами-плідниками олібс і тексель. При цьому одержали помісей другого покоління (F₂) АМД х Ол та (F₂) АМД х Т.

Вікова динаміка живої маси піддослідного молодняка була вивчена за результатам індивіду-

ального зважування ягнят при народженні, в 1, 2, 4, 8, 12 місяців. На основі проведених визначень живої маси обчислювали абсолютний, середньодобовий та відносний прирости. Усе піддослідне поголів'я знаходилося в однакових умовах утримання та годівлі.

Результати досліджень. Нами проведено аналіз росту і розвитку молодняку всіх статевовікових груп. Помісні баранчики і ярочки різних генотипів при народженні характеризувалися різним рівнем живої маси (табл.).

Так, новонароджені чистопородні баранчики асканійської м'ясо-вовнової породи поступалися за живою масою своїм помісним одноліткам за текселем та олібсом на 9,3 та 4,7 %, а ярочки на 4,7 % відповідно залежно від походження.

Помісний молодняк відрізнявся інтенсивнішим ростом у підсисний період. Жива маса помісних баранчиків та ярочок за текселем в 4-місячному віці виявилася на 11,4 і 20,1 % ($P < 0,001$) вірогідно вищою, ніж у чистопородних однолітків асканійської м'ясо-вовнової породи дніпропетровського типу. Помісне поголів'я за олібсом у цьому віці переважало чистопородних однолітків на 5,2 ($P < 0,01$) та 12,3 % ($P < 0,001$) відповідно.

Перевага за живою масою помісного молодняку різної кровності над чистопородними однолітками зберігається і в річному віці. Так, баранчики та ярочки за породою олібс вірогідно перевищували за живою масою своїх однолітків асканійської м'ясо-вовнової породи на 10,8 ($P < 0,05$) та 16,1 % ($P < 0,01$), а помісі за текселем переважали своїх чистопородних однолітків на 18,4 ($P < 0,01$) та 24,2 % ($P < 0,001$) відповідно.

Найбільш об'єктивним показником оцінки

росту, розвитку та скоростиглості тварин поряд з живою масою в різні вікові періоди є величина середньодобового приросту живої маси.

Нами проведено аналіз динаміки середньодобових приростів у піддослідних овець різних генотипів залежно від віку. Встановлено, що помісні баранчики характеризується високим рівнем середньодобових приростів до 4-х місячного віку. Так, за період від 3 до 4 місяця абсолютний приріст для помісних баранчиків за породою тексель становив $4,6 \pm 0,11$ кг при середньодобовому прирості $148,4 \pm 0,56$ г, що на 31,4 % більше за даний показник у чистопородних баранців АМД. У помісних баранців за олібсом абсолютний приріст у цей період виявився на 10,3 % вищим при середньодобовому прирості $125,8 \pm 0,88$ г, ніж у чистопородних баранців та на 17,9 % меншим за помісних баранців по текселю.

У результаті жива маса помісних баранців за текселем від народження до відлучення збільшилася в 6,8 раза, а відносний приріст був $148,9 \pm 1,84$ %, що підтверджує його скоростиглість.

У подальшому спостерігається зниження середньодобових приростів у піддослідного молодняку до 12-місячного віку. Абсолютні прирости помісних баранців за текселем та олібсом від народження до річного віку дорівнювали відповідно $57,7 \pm 0,12$ та $53,9 \pm 0,17$ кг при середньодобових приростах за цей період $158,1 \pm 1,05$ та $147,7 \pm 1,23$ г. Рівень відносних приростів становив $172,0 \pm 1,54$ та $170,8 \pm 1,75$ % відповідно.

Чистопородні баранці асканійської м'ясо-вовнової породи дніпропетровського типу в цей період характеризувалися менш інтенсивним накопичення живої маси. Від народження до річ-

ного віку баранці збільшили живу масу в 12,3 раза при середньодобових приростах $132,6 \pm 0,19$ г, а відносний приріст був $169,8 \pm 1,19$ %.

Усе піддослідне репродуктивне поголів'я у підсисний період інтенсивно розвивалося. Однак за абсолютними та відносними приростами помісні ярки значно переважали своїх чистопородних однолітків. Так, за період від народження до 4-місячного віку чистопородні ярочки АМД при середньодобовому прирості $178,5 \pm 0,38$ г та абсолютному прирості $21,6 \pm 0,06$ вірогідно поступалися помісним одноліткам за текселем та олібсом на 23,1 ($P < 0,01$) та 13,9 ($P < 0,001$) %. До 12-місячного віку ця різниця становить 26,1 ($P < 0,01$) та 17,3 % ($P < 0,05$) відповідно.

Відносні прирости помісних ярків за текселем та олібсом від народження до 4-місячного віку були $149,4 \pm 1,62$ та $146,4 \pm 1,63$ % проти $143,1 \pm 0,89$ % у чистопородних однолітків.

Висновок.

Проведені дослідження підтверджують, що скоростиглість помісних ягнят залежить у першу чергу від генотипу батьків. Нашими спостереженнями встановлено, що поліпшуючою породою виступають барани-плідники інтенсивних м'ясних порід, які відрізняються плодючістю, молочністю і підвищеною енергією росту. Останній показник у поєднанні з доброю кормовою базою дає змогу одержувати більш скоростиглий молодняк з добрими м'ясними якістьми.

ЛІТЕРАТУРА

1. **Задорожня О.М.** Ефективність схрещування баранів м'ясної породи олібс з матками дніпропетровського типу асканійської м'ясо-вовнової породи : автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. с.-г. наук : спец. 06.02.01 «Розведення та селекція тварин» . - Харків, 2005. - 20 с.
2. **Похил В.І.** Формування м'ясності чистопородних овець асканійської м'ясо-вовнової породи та їх помісей . // Вісник ДДАУ.-Дніпропетровськ, 2006. -- № 1.-С. 174-176.
3. **Хэммонд Дж.** Рост и развитие мясности у овец. - М.: Сельхозгиз, 1937.-С. 127-156.

С. ВОЙТЕНКО, докт. с.-г. наук

М. ПЕТРЕНКО, здобувач

Полтавська державна аграрна академія

Пошук різних варіантів схрещування свиней, які забезпечують кращу поєднуваність та підвищення продуктивності у нащадків, на даному етапі розвитку свинарства можна віднести до однієї із ключових проблем, які забезпечують підвищення прибутковості галузі.

Безперечно, вирішальним фактором генетичного впливу на результати схрещування вважаються кнури-плідники, які повинні забезпечити не лише ефект гетерозису за рядом ознак і відповідну якість свинини, а також коефіцієнт успадковування тієї чи іншої ознаки [3, 5, 7]. Вважається, що м'ясні ознаки при схрещуванні успадковуються в основному за проміжного типу, а тому ефективність галузі та одержання високої м'ясності у потомків залежать, в основному, від цінності батьківських генотипів. У свою чергу репродуктивні ознаки свиней успадковуються здебільшого за неадитивним типом, що дає можливість до підвищення багатоплідності та інших материнських якостей свиноматок за рахунок міжпородного схрещування і гібридизації, а також рівня годівлі, утримання тощо.

Особливої актуальності питання підвищення відтворної здатності маток набуває при використанні свиней спеціалізованих порід та ліній зарубіжної селекції, які відселекціоновані на високий вихід м'яса, тобто за ознакою, яка, практично, не корелює із більшістю відтворних ознак свиноматок. Крім того, підвищення м'ясності туш свиней повинно узгоджуватися із її якістю, яка виступає чинником цінової політики, споживчого попиту на вироблену продукцію і, в кінцевому результаті, забезпечує конкурентоспроможність галузі та безпеку держави.

Отже, з огляду на існування значної розбіжності щодо продуктивності свиней за схрещування та якості їх м'яса, актуальним слід вважати пошук варіантів внутрі- та міжпородного підбору свиней спеціалізованих порід і ліній, які в умовах промислового виробництва свинини забезпечують найвищу прибутковість галузі.

Метою досліджень був пошук більш високопродуктивних варіантів підбору свиней м'ясного напрямку продуктивності, які б забезпечували високі відтворні якості маток водночас із належною якістю м'яса та високими м'ясними ознаками.